

е в състояние да пази високото, достойното, святото у човека, да превръща в пирова всяка „победа“ на насилниците с техния радикализъм: „Има народ – има проблем, няма народ – няма проблем“.

Алтернативата на високата трагика остава завинаги. Ограбеният („Нивата“) има вековна ненадломимост. Неговата „благословия“ – „Като няма прокопсия, плюл съм в тази орисия“ – идва от исторически тъмнини, богомилски анатемии, робства под свои и чужди гости, минава над тях към бъдеща непредсказуемост. Каквато и да е тя, силата на съпротивата не ще чезне докато човекът е човек.

В безкрайния низ от дисекции на самотата поемата „Нощ“ на Яворов ври и кипи от непомирение с изолацията и изолационизма. Самси човекът е сред кошмари и блянове, дълбоко лични, екзистенциални, но и съдбоносни за цялата общност. Високата трагика постига интегрално лично-социално будуване в нощта. Тези безсънници изтръгват самотата от отчуждението и самоотчуждението, запазват я за едно друго бъдеще. Сега би могло да се каже и така: бъдеще след модернизма и постмодернизма.

Трагиката на изгнанието („Арменци“, „Заточеници“) в своите високи хоризонти обхваща идващото столетие откъм небивало, нечувано и невиджано номадство. Милионни армии в поход, гигантски фронтове в настъпления и отстъпления, емиграционни вълни от бедни към богати страни. И всяко човешко същество, понесено от гибелните вълни, е изтръпвало:

*И някога за път обратен
едва ли ще удари час...*

Милион и половина български емигранти, възползвали се от правото на свободното движение на хора, сега в носталгичен унес възприемат „Заточеници“ като гурбетчийска песен наред с „Облаче ле бяло“. Изследователи казват, че това било резултат от фолклоризация на авторски текстове.

Бедите – природни и социални – връхлитат човека навсякъде. Синовете и дъщерите на Адам и Ева заживяват с неизбежността – „вечно зло ги носи“ („Градушка“). Домът се превръща в четири стени – затворено пространство на самота. Нивата хранилница под ударите на градушките и бирниците престава да бъде твърда земя под нозете („На нивата“). Родните брегове чезнат в мъгли далечни („Заточеници“). Изгнаничеството плътно се доближава до гурбетчийството, понятията „заточение“ и „емиграция“ се сливат в „градскофолклорен“ прочит на Яворов. „Арменци“ и „Заточеници“, написани по конкретни поводи, съдържат тътена на